

## Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1925 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän m. m.*

Genom en den 20 mars 1925 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 60, har Kungl. Maj:t med åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till

- 1) lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;
- 2) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken;
- 3) lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;
- 4) lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;
- 5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;
- 6) lag om ersättning till polisman för skada å kläder; samt
- 7) lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till de åberopade, i statsrådet och lagrådet förda protokollen.

Av ifrågavarande lagförslag, vilkas upphöjande till lag är betingat av att en ny lag om polisväsendet i riket kommer till stånd, avser det under 1) upptagna att fastslå, att nu gällande lag- och författningsbestämmelser angående fjärdingsmän skola äga tillämpning å de polismän, som enligt det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 58 framlagda förslaget till lag om polisväsendet i riket skulle övertaga fjärdingsmännens uppgifter.

Genom de ändringar, som av utskottet i dess utlåtande nr 1 i anledning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda proposition nr 58 föreslagits i förslaget till lag om polisväsendet i riket, har för den egentliga landsbygdens del ej blott fjärdingsmansinstitutionen i väsentliga delar bibehållits utan även fjärdingsmansnamnet bevarats. Vinner utskottets berörda utlåtande riksdagens bifall, synes det under 1) anmärkta lagförslaget icke komma att erhålla betydelse

i avseende å andra polismän än sådana, som anställts i vissa köpingar, ävensom för polismän, anställda jämlikt 3 § i den föreslagna lagen om polisväsendet i riket. I avseende å nämnda polismän lärer emellertid den bestämelse, som upptagits i det under 1) anmärkta lagförslaget, vara erforderlig, och någon ändring av förslaget text torde icke vara av nöden.

Beträffande de under 2)—5) anmärkta lagförslagen, vilka innefatta de legislativa förändringar, som erfordras för att genomföra, att utmätningsman befrias från honom nu åliggande extra ordinärt ansvar för substitut, tillåter sig utskottet att erinra om, att utmätningsman (stadsfogde) i stad jämlikt 4 § utsökningslagen äger att med Kungl. Maj:ts tillstånd i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som av överexekutor är antagen. Enligt 23 § i promulgationslagen till utsökningslagen äger vidare magistrat, som utövar utmätningsmannens befattning, till utmätningsman i sitt ställe sätta annan, som av Konungens befallningshavande är godkänd. Jämlikt § 3 i kungl. förordningen den 14 december 1917 om indrivning av krono- och kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. samt § 7 i kungl. förordningen den 14 december 1917 angående indrivning och redovisning av böter äger slutligen utmätningsman att åt fjärdingsman eller vederbörligen antagen exekutionsbetjänt uppdraga att för indrivning av medel, som i förordningarna avses, förrätta utmätning av lös egendom. I samtliga de fall, som utmätningsman sålunda må sätta annan i sitt ställe — och med dessa fall är enligt praxis i fråga om utskylder, allmänna avgifter och böter m. m. indrivning utan utmätning att jämställa — har utmätningsmannen att svara för redovisningen och för den skada, som av substitutets fel eller försummelse kan komma. Denna ansvarighet för bristande redovisning eller fel eller försummelse inträder, oavsett hurvida utmätningsmannen gjort sig skyldig till någon försummelse i avseende å kontrollen över substitutet eller icke. Tillika är att märka, att utmätningsmännen icke hava något avgörande inflytande på substitutens tillsättande samt att någon möjlighet för utmätningsman att med förbigående av fjärdingsmän och övriga såsom substitut anlitade befattningshavare själv verkställa ifrågakommande förrättningar praktiskt sett icke förefinnes. Det arbete, som åligger utmätningsmännen, skulle icke kunna medhinnas, om de sökte att utföra detsamma utan substitutens biträde.

Det synes utskottet uppenbart, att den ansvarighet för substitut, som, enligt vad ovan angivits, åligger utmätningsman, icke är med rättvisa och billighet förenlig. Till denna ståndpunkt hava statsmakterna också vid olika tillfällen anslutit sig, i det att riksdagen bifallit till densamma avlätna propositioner om eftergivande av statsverkets rätt till ersättning i fall, då statsverket tillkommande medel blivit av substitut förskingrade, eller återgäldande till vederbörande av medel, som i dylikt fall blivit till statsverket inbetalta.

Vid nämnda förhållanden torde vägande skäl förefinnas för att genomföra en sådan ändring av gällande bestämmelser, att utmätningsmännen befrias från större ansvar än som följer av allmänna rättsregler, vilket, på sätt departementschefen framhållit, i detta fall lärer innebära, att utmätningsman

icke bör vara ansvarig för skada i vidare mån än den kan tillskrivas hans egen försumlighet.

Den sålunda erforderliga ändringen har i propositionen genomförts i huvudsak på det sätt, att staten helt fått övertaga ansvaret för tillgrepp och förskingring av exekutionsbetjänter (fjärdingsmän), anställda i städer under landsrätt eller å landsbygden, d. v. s. i sådana fall, där ansvarigheten nu åligger en statens tjänsteman, medan, vad angår i övriga städer anställda exekutionsbetjänter, staten skulle övertaga ansvaret utom i det fall, att exekutionsbetjänt tillgriper och förskingrar medel, som tillkomma vederbörande stad. Samtidigt förutsattes, att föreskrifter om skärpt kontroll över substituten skola utfärdas, varjämte är att erinra om att i det vid propositionen nr 58 fogade förslaget till polisreglemente upptagits en bestämmelse om skyldighet för polisman (fjärdingsman), på vilken handräckningsverksamhet ankommer, att ställa säkerhet för omhänderhavda medel.

Mot den närmare utformningen av de föreslagna bestämmelserna har utskottet icke funnit något att erinra.

Vad angår de under 6) och 7) anmärkta lagförslagen, vilka avse att såsom en följd av att städer och vissa köpingar i förslaget till lag om polisväsendet i riket uttryckligen förklarats pliktiga att vidkännas kostnaden för sitt polisväsen, fastslå, att denna princip äger tillämpning jämväl i avseende å polis-mans rätt till ersättning för skada å kläder, må erinras om att dessa förslag icke innehålla några nya regler av materiell art. Icke heller mot dessa förslag har utskottet vid verkställd granskning funnit något att erinra.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antaga följande

**1:o) Lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.**

Häri genom förordnas som följer:

Vad i lag eller författning finnes stadgat angående fjärdingsman skall, där ej annorledes förordnats, i tillämpliga delar gälla i avseende å polisman, som jämlikt lagen om polisväsendet i riket finnes anställd i polisdistrikt å landsbygden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

**2:o) Lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken.**

Häri genom förordnas, att 17 kap. 11 § handelsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Därefter skola, utan förmånsrätt sig emellan, gäldas: kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare; kronans,

rikets ständers, städers och allmänna av Konungen stadfästade kassors, penningeverks och inrättingars fordringar hos de tjänstemän, som äro satte att deras inkomster uppbära, för vad av sådan uppbörd hos dem innestår; fordringar hos utmätningsmän och andra, som äga att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning, för vad till dem i sådan egenskap överlämnats; så ock fordringar i övrigt hos kronans ämbets- eller tjänstemän för egendom, som desse, i och för ämbete eller tjänst, emottagit. Har ersättning av allmänna medel utgått för vad av ämbets- eller tjänsteman, eller av annan, som äger att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning, tillgripits och förskingrats, skall, där kronan av honom söker sitt åter, den fordran utgå med förmånsrätt, som nu är sagd.

Sedan uttages fordran å sådan på tiden efter konkursansökningens ingivande belöpande sjukhjälp eller livränta, som det enligt lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åligger gäldenären att utgiva.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde tidigare meddelats.

### 3:o) Lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen.

Häri genom förordnas, att 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

#### 4 §.

I Stockholm, så ock i annan stad, där utmätningsmannabefattningen anses icke kunna av en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner gott sådant medgiva, stadsfogde äga att för bestämt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som av överexekutor är antagen. Ej må stadsfogde åt annan uppdraga försäljning av fartyg, som i 94 § sägs, ej heller fördelning av köpeskilling för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § sammanträde för fördelningen erfordras; och äge Konungen även i övrigt föreskriva villkor för stadsfogdes rätt att i sitt ställe sätta annan man.

#### 162 §.

Är ej utmätning förrättad och, där lös egendom av annat slag, än i 163 och 165 §§ sägs, tagits i mät, försäljning därav verkställd inom två månader, sedan landsfiskal emottagit de handlingar, som i 54 och 56 §§ nämnas, och inom en månad, sedan stadsfogde sådana handlingar emottagit; svare utmätningsmannen själv för det belopp, varför utmätning bort ske, i den mån han ej förmår visa, att skada av dröjsmålet icke uppkommit.

Styrker utmätningsmannen, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som utmätningsmannen ej kunnat förekomma, vare han från all ansvarighet fri. Möter sådant hinder, bör det, vid äventyr att det eljest ej må till ursäkt

räknas, genast antecknas i den dagbok, som skall av utmätningsmannen hållas.

Har för bestämt fall utmätningsman sist andra söckendagen efter emottagandet av de i 54 och 56 §§ omförmälda handlingarna i sitt ställe, enligt vad särskilt finnes stadgat, satt annan till utmätningsman samt därom omedelbart gjort anteckning i dagboken, skall den ansvarighet, som enligt vad ovan sagts åligger utmätningsmannen, i stället gälla den till utmätningsman satte; dock skall hinder, som avses i andra stycket, för att lända denne till ursäkt genast skriftligen anmälas hos utmätningsmannen.

163 §.

Är fartyg, i annat fall än i 165 § sägs, eller gods i fartyg utmätt, eller skall utmätt fordran eller rättighet säljas, och varder ej det utmätta sålt å landet inom tre månader och i stad inom två månader efter det utmätningsmannen emottagit de i 54 och 56 §§ nämnda handlingar; vare om ansvarigheten lag som i 162 § sägs.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

---

**4:o) Lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.**

Häri genom förordnas, att 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 11 oktober 1912 (nr 212), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Finner — — — — — — — — — — efterrättelse:

1. Magistrat äge att för visst fall till utmätningsman i sitt ställe sätta annan, som av Konungens befallningshavande godkänd är; dock må magistrat ej åt annan uppdraga försäljning av fast egendom eller av fartyg, som i 94 § i nya lagen sägs, ej heller fördelning av köpeskillning för fast egendom eller för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § i samma lag sammanträde för fördelningen erfordras.

2. Det — — — — — — — — — — utföres.

3. Vad — — — — — — — — — — äro.

4. Skall — — — — — — — — — — magistrat.

5. I — — — — — — — — — — överexekutor.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, och skall i följd härav från och med samma dag sista stycket i övergångsbestämmelsen till lagen den 14 juni 1917 om ändring i vissa delar av utsökningslagen upphöra att gälla.

---

5:o) **Lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.**

Härigenom förordnas, dels att rubriken till lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, skall erhålla följande ändrade lydelse: »Lag om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänstemän med flera», dels att 5 § i nämnda lag skall erhålla den ändrade lydelse, nedan sägs, och dels att till lagen skall såsom dess 6 § fogas ett stadgande av nedanstående avfattning:

5 §.

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper och förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera,

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan, eller

vad för fullföljd av talan blivit nedsatt och å tjänstens vägnar av honom tagits om händer;

så ock där landsfiskal tillgriper och förskingrar andra medel, som av honom å tjänstens vägnar till redovisning emottagits.

I fall, som i denna § sagda äro, skall dock ersättning av allmänna medel ej utgå för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

6 §.

Vad ovan finnes stadgat om ämbets- eller tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å en var annan, som enligt 1 kap. utsökningslagen eller 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande med mera äger att med utsökningsmål taga befattning, så ock å den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera eller om indrivning och redovisning av böter av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning; dock skall ersättning av allmänna medel ej utgå för vad exekutionsbetjänt i stad, som icke lyder under landsrätt, tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i avseende å tillgrepp och förskingring, som dessförinnan skett.

**6:o) Lag om ersättning till polisman för skada å kläder.**

Härigenom förordnas som följer:

**1 §.**

Har polisman fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade under utövning av polistjänst, därunder inbegripen, vad angår polisman, som är anställd i polisdistrikt å landsbygden, jämväl handräckningsverksamhet, äge rätt till ersättning härför. Ersättningen skall gäldas av statsverket eller, om polismannen jämlikt 2, 5 eller 6 § i lagen om polisväsendet i riket är anställd i polisdistrikt, vilket utgöres av stad eller av köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, samt skadan ej inträffade under tjänstgöring, som polismannen jämlikt 5 eller 6 § i sagda lag haft att fullgöra utom det område, för vilket han är anställd, av polisdistriktet.

Länsstyrelsen bestämme det ersättningsbelopp, som må tillkomma polismannen. Ansökning om ersättning må icke ske senare än tre månader efter det skadan skedde, där icke sökanden visar laga förfall, och skall vara åtföljd av utredning angående skadans uppkomst och värde.

Beslut om ersättning, varom ovan sägs, gånge i verkställighet ändå att det icke vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall, där det begäres, utan avgift tillhandahållas ersättningssökanden.

**2 §.**

Har skada, som i denna lag sägs, orsakats genom brottslig gärning, pröve domstolen i samband med åtal för den brottsliga gärningen, på yrkande av allmän åklagare, om och intill vilket belopp tilltalad, som orsakat skadan, skall återgälda statsverket eller polisdistrikt ersättning, som enligt denna lag utgivits eller kan komma att utgivas.

**3 §.**

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag lagen den 30 mars 1920 om ersättning i vissa fall av allmänna medel till polisman för skada å kläder skall upphöra att gälla.

---

**7:o) Lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.**

Härigenom förordnas, att 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 4 juli 1913 (nr 115), skall erhålla följande ändrade lydelse:

4:o) mål om avlöningsförmåner, därunder inbegripet provision, anmärknings- och aktoratsarvode, ersättning för viss förrättning eller visst uppdrag,

bostadsförmån, hyresbidrag, sjukvård, beklädnadsersättning och dylikt, om resekostnads- och traktamentsersättning, om delaktighet i eller avgifter till pensionsinrättning eller annan sådan allmän anstalt eller kassa, om rätt till pension eller dylik förmån, allt enligt gällande föreskrifter eller överenskommelser;

mål om ersättning till polisman för skada å kläder;

mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar utgår av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riks försäkringsanstalten;

mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som statskontoret, tillsynsmyndigheten över sjukkasseväsendet eller Konungens befallningshavande enligt gällande författningar må bevilja eller skall på rekvisition utbetala;

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

---

Stockholm den 14 maj 1925.

På andra särskilda utskottets vägnar:

CARL HEDERSTIERNA.

---

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna*, *Kvarnzelius*, *Lindblad*, *von Sneidern*, *Tengdahl*, *Edw. Larson* \*) , *John Karlsson* \*) och *Carl Eriksson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Johanson* i Huskvarna, *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Gävle, *Bengtsson* i Norup \*) , *Olsson* i Kullenbergstorp, *Björkman*, *Västberg*, *Björk* och *Ernfors*.

---

\*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.